

regulatory legal acts, we established that in case of damage to the fishery, the amount of compensation and its calculation is determined on the basis of the Methodology for calculating damages caused to the fishery as a result of violation of the legislation on environmental protection, approved by the order of the Ministry of Safety and Security dated 18.05.1995 No. 35 of amendments and additions introduced by the order of the Ministry of Ecology and Natural Resources of Ukraine dated 9/06/2001 No. 186. Part 3 of Article 23 of the Law of Ukraine "On Aquaculture" dated 18/09/2012 No. 5293-VI stipulates that enterprises, institutions, organizations and citizens of Ukraine, as well as foreign legal and natural persons and stateless persons are obliged to compensate for damages caused by them as a result of violations of the legislation in the amounts and in the manner established by the legislation. In Ukraine, there is disciplinary, administrative, civil and criminal liability for violations of environmental legislation, as specified in Art. 68 of the Law of Ukraine "On Environmental Protection". Thus, we consider the legal protection of fish as a system of measures aimed at preserving the proper ecological state of the conditions for the existence of aquatic biological resources in the process of carrying out economic activities in the production of fish and carrying out an assessment of the impact on the environment.

References

1. Шовкун Ю. Проблеми правового регулювання та визначення аквакультури. *Підприємництво, господарство і право*. 2015. № 2. С. 32–35.
2. Вдовенко Н.М. Рибне господарство України в умовах глобалізації економіки: [монографія]. К.: ЦП Компринт, 2016. 476 с.
3. Вдовенко Н. М. Нормативно-правове регулювання господарської діяльності у сфері аквакультури. *Економічний форум*. 2014. № 4. С. 4–12.
4. Велика українська юридична енциклопедія: Харків: Право. 2016. Т. 14. Екологічне право. 2018. 776 с.
5. Краснова М. В. Компенсація шкоди за екологічним законодавством України (теоретико-правові аспекти): [монографія]. К.: 2008. 439 с.
6. Вдовенко Н. М. Державне регулювання розвитку аквакультури в Україні: [монографія]. К.: Кондор-Видавництво, 2013. 464 с.
7. Гетьман А. П., Шульга М. В., Анісімов Г. В., Соколова А.К. Екологічне право України в запитаннях та відповідях: навч. посіб. Х.: Одісей, 2008. 480 с.

УДК 338:330.341.4

Романова Т.В., д.е.н., доцент
Міжнародний центр сучасної освіти (м. Прага, Чехія)
Давиденко Л.П., к.х.н., доцент, доцент кафедри фізики
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

ВПЛИВ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ СТРУКТУРНОЇ ПОЛІТИКИ

Економіка України пройшла тривалий шлях свого формування та становлення, який супроводжувався політичними перетвореннями й економічними трансформаціями. У сучасних умовах національна економіка характеризується наявністю сукупності диспропорцій та дисбалансів у своїй структурі, накопичених протягом еволюційного шляху, недостатнім відгуком економічної системи на процеси реформування, а також дією екстремальних екзогенних викликів, що вимагає пошуку нових засобів забезпечення соціально-економічного розвитку України. Структура національної

економіки є одним з головних чинників, який формує передумови економічного розвитку та перспективи ефективної інтеграції України в європейський економічний простір.

Дослідження специфіки структурних зрушень, виявлення та використання взаємовпливу кількісних і якісних характеристик економіки на процеси формування її структури є основою для пошуку та вибору дієвих засобів підвищення адаптаційних можливостей національного господарства до сучасних тенденцій розвитку європейських економічних систем. Формування та реалізація ефективної структурної політики надасть змогу забезпечити розвиток національної економіки і підвищити її інтеграційні характеристики для ефективного включення у світові економічні процеси.

Інтенсивність розвитку інтеграційних процесів є об'єктивним наслідком еволюції національних економічних систем та проявляється як трансформація їх структури і вихід на нові рівні історично детермінованих процесів поділу і кооперації праці, а також економічного співробітництва.

Посилення інтенсивності та ролі інтеграційних процесів у функціонуванні світової економіки обумовлене факторами, до яких слід віднести:

- інтенсифікацію економічного розвитку країн;
- нерівномірність розподілу ресурсів;
- підвищення рівня спеціалізації країн у світовій економіці;
- еволюцію технологічного рівня економіки, закономірності НТП;
- особливості демографічного розвитку;
- виникнення й інтенсивність зростання глобальних проблем та необхідність їх розв'язання;
- інтенсивний розвиток транспортних і комунікаційних мереж;
- уніфікацію курсу економічного розвитку;
- глобалізацію світової економіки.

Отже, інтенсивність розвитку інтеграційних процесів являється об'єктивним наслідком еволюції національних економічних систем, що проявляється як трансформація та вихід на нові рівні історично детермінованих процесів розподілу і кооперації праці, а також економічного співробітництва.

Процеси інтеграції – це динамічне явище, яке супроводжується ускладненням економічної структури суб'єктів інтеграції й утворенням нових систем їх взаємозв'язків. Інтеграційні процеси можуть мати як ендогенну, так і екзогенну природу, а отже, можуть проявлятися і у глобальному економічному середовищі, і у національному внутрішньому. Інтеграція являє собою багаторівневий процес, який охоплює великий спектр елементів структури національного та глобального господарства, що зумовлює його прямий вплив на трансформаційні процеси цих середовищ.

Інтеграційний розвиток являється одним із найбільш ефективних джерел в підтримці економічної стабільності як на національному, так і світовому рівні, що зумовлює градацію проявів зміни його якості та поглиблення значення в еволюції економічних систем. Навіть при достатньо дискретному розвитку і наявності певних протиріч розширення спектру інтеграційної взаємодії між країнами дозволяє їм досягати найбільш ефективного використання національних ресурсів на шляху економічного розвитку та вирішення економічних проблем загальносвітового рівня. Економічна інтеграція являється однією з детермінант процесів глобалізації та рушійною силою процесів еволюції глобального економічного простору.

Сучасна світова економіка представляє собою складну диференційовану систему взаємозв'язків інтегрованих елементів, яка складається із сукупності економічних проявів національних господарств у глобальних відтворювальних процесах. Розвиток економічних систем національного рівня в сучасному світі відбувається лише за умови

зниження коефіцієнта ізоляції економічних процесів окремої держави від загальних тенденцій функціонування світової економіки. Закономірності розвитку інтеграційних процесів зумовлюють трансформацію національної економіки в напрямі підвищення її адаптації до специфіки міжнародного поділу праці.

Адаптація національної економіки відбувається у вигляді комплексних структурних зрушень, які протікають у внутрішньому середовищі національної економічної системи. Дослідження таких закономірностей, а також виділення національних особливостей процесу інтеграції у світове господарство формують комплексне розуміння процесів структурних зрушень у внутрішньому середовищі України. Корегування та дослідження сутності такої трансформації економіки повинно відбуватись у рамках оптимальної стратегії структурної політики. Обрання зваженої та раціональної стратегії вдосконалення структури економіки повинно ґрунтуватись на розширенні розуміння складної взаємодії національної та світової економік з урахуванням превалювання інтеграційного вектора першої по відношенню до останньої. Збалансоване включення економічної системи України до глобального потоку економічних процесів передбачає пошук шляхів формування оптимальної структури економіки для забезпечення її постійного розвитку та синергетичної взаємодії зі світовим ринком.

Реалізація напряму європейської інтеграції є пріоритетним інтеграційним вектором розвитку України. Аналіз шляху розвитку європейської інтеграції України і поточного стану конвергентних можливостей національної економіки дозволяють обґрунтувати напрями досягнення необхідного рівня конвергентних фільтрів, оптимізації структури економіки та виявити фактори структурної трансформації національного господарства України, які виникають у результаті посилення євроінтеграційного спрямування економічних процесів.

Список використаних джерел

1. Державна структурна політика економічного розвитку в контексті інтеграційних змін: монографія / Т.В. Романова. Полтава: ПолтНТУ, 2016. 372 с.

УДК 331.556

Смутчак З.В., д.е.н., професор
*Льотна академія Національного авіаційного університету
(м. Кропивницький, Україна)*

ВИМУШЕНА МІГРАЦІЯ ЯК ЧИННИК ЗМІНИ ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ

Ринок праці є важливим складником будь-якої національної економіки, в якому існують відносини щодо міжнародного обміну фактором виробництва – робочої сили, яка має властивість переміщуватися по світу в пошуку більш привабливих умов її продажу. І саме від якісних і кількісних характеристик наявної робочої сили значною мірою залежать можливості структурної трансформації української економіки. Міграційна активність з України загрожує не тільки втратою активного трудового потенціалу, а й суттєвим зменшенням демографічного потенціалу країни, що потребує впровадження дієвих заходів щодо стабілізації даного процесу. Російська агресія в Україні спричинила руйнівну гуманітарну кризу, надавши поштовх найшвидшому вимушеному переміщенню населення з часів Другої світової війни. Після 24 лютого 2022 року відбувся від'їзд більш ніж 5,23 млн. біженців, які рятувалися від бойових дій у сусідніх країнах, а саме у Польщі, Румунії, Молдові, Угорщині та Словаччині. Значна